

Ξένοι
ποιητές

Νικανὸρ Πάρρα

Μετάφραση: Χρήστος Τσιάμης

‘Ο Ν.Ρ. ἔρχεται ἀπὸ τὴν πλούσια Λατινο—‘Αμερικάνικη παράδοση πὺν μᾶς ἔδωσε τέτοια μεγάλη ποίηση ὅπως τῆς Gabriela Mistral καὶ τοῦ Pablo Neruda. Μόνο πὺν τραβᾷ τὸν δικὸν του δρόμο καὶ ἀπογκιστρώνεται ἐντελῶς ἀπ’ τὴν παράδοση. ‘Ονομάζει τὴ δουλειὰ του «ἀντιποίηση» (τουλάχιστον γιὰ τὴν ἀρχικὴ διαφοροποίηση) καὶ ἐπιδιώκει καθαροσὴ—πάση θυσία. Κάτι ἀνάλογο μ’ ὅ,τι ἔκανε ὁ Whitman στὴ Βόρεια ‘Αμερικὴ. Ξεγυμνώνει τὴ γλῶσσα του ἀπὸ προμελετημένη καλλιέργεια καὶ τὴν ποίησίν του ἀπὸ συμβολισμό. Πολλὲς φορὲς γλῶσσα πικρὴ, ὅχι ὅμως θρασεῖα. Ποίηση συγγὴν κάποτε, πὺν κατορθώνει ὅμως τὴν ἔκσταση ἔξω ἀπὸ τὸ μεταφυσικό. Μιλάει ἀπλὸ σταράτα ἀνθρώπινα, πὺν εἶναι ἄλλοτε ἀσχημα πολὺ καὶ ἄλλοτε δημοφιλὴ, καὶ πὺν ἴσως νὰ βοηθεῖ πὺν πολὺ, ἀπὸ σκέτη ρητορεία, (ἂν εἶναι αὐτὸ πὺν ἐπιδιώκει ἡ ποίηση, καὶ ἡ τέχνη ἐν γένει).

Ποίηση πὺν δὲν ἀποκλείει τίποτα!

Γεννήθηκε τὸ 1914 στὴ Chillán στὴ νότια Χιλῇ. Σπούδασε Φυσικὴ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Χιλῆς καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του δίδα-

* * * *

Πεταλούδα

Στὸν κῆπο ὁμοιο μ’ ἄδυσσο
Μιά πεταλούδα ἀποσπᾷ τὴν προσοχή:
‘Ενδιαφέρουσα, τὸ πέταγμά της τὸ κοφτὸ
Τὰ φανταχτὰ της χρώματα
Κι οἱ μαῦροι κύκλοι πὺν στολιζοῦν τ’ ἀκρο-
πτέρυγα.

‘Ενδιαφέρον, τὸ ὑπογαστρίο σχῆμα.
‘Όταν στριφογυρνᾷ στὸν ἀέρα
Φωτισμένη ἀπὸ μιά πράσινη ἀχτίνα
Καθὼς δταν ἀνακουφίζεται
ἀπ’ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γύρης καὶ τῆς
δρόσου

Προσκολλημένη στὴν ὄψη στὸν ἀνθὸ
‘Απ’ τὰ μάτια μου δὲν τὴ χάνω
Κι ἂν πάλι ἐξαφανίζεται
Πίσω ἀπὸ τοῦ κήπου τὸ κιγκλιδώμα
Θές γιατί ὁ κήπος εἶναι μικρὸς
Θές ἀπὸ τὴ μεγάλη ταχύτητα
Τὴν ἀκολουθᾷ μὲ τὸ νοῦ μου
Γιὰ κάμποσο
‘Όσπου ἀνακτῶ τὰ λογικὰ μου.

Χρόνος

Στὸ Σαντιάγο τῆς Χιλῆς
Οἱ μέρες εἶναι ἀτέλειωτες:
Αἰωνιότητες κι αἰωνιότητες τὴ μέρα.

Ξε γιὰ κάμποσο καιρὸ σὲ γυμνάσια. Τὸ 1937 ἐξέδωσε τὴ πρώτη του ποιητικὴ συλλογὴ. Μετὰ τὸν πόλεμο πήγε γιὰ μεταπτυχιακὲς στὲς ΗΠΑ καὶ τὸ ‘46 ἔγινε καθηγητὴς τῆς Θεωρητικῆς Φυσικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Χιλῆς. 17 χρόνια μετὰ τὸ πρῶτο του διβλίο ἐξέδωσε τὴ συλλογὴ «Ποιήματα καὶ ‘Αντιποιήματα» πὺν προκάλεσε σάλο στοὺς λουτεχνικοὺς κύκλους τῆς Χιλῆς μὲ τὸν ἀνορθόδοξο τρόπο τους—ὑψος. ‘Ακολούθησαν ἄλλες συλλογὲς καὶ τὸ 1969 τιμήθηκε μὲ τὸ ‘Εθνικὸ Βραβεῖο Λογοτεχνίας. Πολλοὶ ἀπέρριψαν τὴν ποίησίν του ἄλλοι ὅμως τὸν παραδέχονται σὰν ἀνανεωτὴ καὶ τὸν συγκρίνουν μὲ τὸν Θεοδάντες. ‘Ο Pablo Neruda τὸν ἀποκαλεῖ «ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ὀνόματα στὴ λογοτεχνία τῆς γλῶσσας μας». ‘Εχει διαβάσει ποιήματά του στὴν ‘Αγγλία, Μεξικό, Γαλλία, Κούβα, Ρωσία καὶ ΗΠΑ, ὅπου τὸ 1973 δίδαξε ποίηση στὸ Πανεπιστήμιο Columbia.

‘Η ἀκόλουθη ἐπιλογὴ εἶναι ἕνα φάσμα (μ’ ὅλα του τὰ κενὰ) τῆς ποιητικῆς δουλειᾶς τοῦ Nicanor Parra, ἀπὸ τὰ «Ποιήματα καὶ ‘Αντιποιήματα» μέχρι πρόσφατα.

Καβάλλα στὰ μούλάρια
ὥσαν τοὺς ἔμπορους τῶν δρῶν
Χασμουρίσαι. Καὶ ξαναχασμουρίσαι.

Μὰ οἱ ὁδομάδες εἶναι μικρὲς
Οἱ μῆνες περνᾶνε διαστικὰ
Καὶ οἱ χρόνοι λὲς ἔχουνε φτερά.

Χιλῇ

Εἶναι γιὰ γέλια νὰ βλέπεις τοὺς ἀγρότες τὰ
Σαντιάγο τῆς Χιλῆς

μὲ τὸ συνοφρύωμά τους
νὰ πηγαινοέρχονται στοὺς κεντρικοὺς δρό-
μους τῆς πόλης

ἢ γύρω στὰ περίχωρα
ἀνήσυχου—χλωμοί—νεκροὶ ἀπ’ τὴν τρομάρα
τους

ἐξ αἰτίας τῆς πολιτικῆς τάξης
ἐξ αἰτίας τῆς σεξουαλικῆς τάξης
ἐξ αἰτίας τῆς θρησκευτικῆς τάξης
Παραδεχόμενοι φυσικὰ τὴν ὑπαρξὴ
τῆς πόλης καὶ τῶν κατοίκων της:
μόλο πὺν ἀποδείχτηκε ὅτι οἱ κάτοικοι ἀκόμα
δὲν ἔχουν γεννηθῇ
καὶ δὲν θὰ γεννηθοῦν μέχρι νὰ ἀποθάνουν
καὶ πὺς τὸ Σαντιάγο τῆς Χιλῆς εἶναι μιά
ἐρημος.

Νομίζουμε πώς είμαστε κράτος
κι η αλήθεια είναι πώς είμαστε μονάχα ένα
τοπίο.

Τελετές

Κάθε που επιστρέφω
Στην πατρίδα μου
άπο μακριά

‘Η πρώτη μου δουλειά είναι
να ρωτήσω για όσους έχουν πεθάνει:
“Όλοι οι άνθρωποι είναι ήρωες
μόνο και μόνο γιατί πεθαίνουν
Κι οι ήρωες είναι οι δασκάλιοι μας

Και με τη δεύτερη
για τους λαθωμένους.

Κατόπιν μόνο

αφού τελειώσω

Αυτή την καθιερωμένη μικρή τελετή
‘Αναγνωρίζω στον έαυτό μου δικαίωμα για
ζωή:

Κλείνω τα μάτια μου να βλέπω πιο καλά
Και τραγουδάω με μίσος
“Ένα τραγούδι απ’ τις αρχές του αιώνα.

Γράμματα σε μιὰ άγνωστη

Σάν περάσουν τὰ χρόνια, σάν περάσουν
Τὰ χρόνια κι ο αέρας σκάψει κενό
‘Ανάμεσα στην ψυχή σου και στην ψυχή μου,
σάν περάσουν τὰ χρόνια
Και θάμαι μόνο κάποιος π’ αγάπησε, μιὰ δ-
παρξη που στάθηκε

Μιά στιγμή μπροστά στα χείλη σου,
Βαρυεστημένος ο φτωχός να περπατάω στους
κήπους,

Που θάσαι έσύ; Που
θάσαι, ω κόρη των φιλιών μου!

Τούτοι οι ειδυλλιακοί έραστές

μοιάζουν με δυο μερμήγκια
δυο μάτια στο ίδιο πρόσωπο
δυο ρουθούνια στην ίδια μύτη

τούτοι οι διαολοεραστές
μοιάζουν με τη θάλασσα στο άνεβοκατέβα-
σμα τους
και με του ήλιου μοιάζουν τις κηλίδες.

Τὰ σύνορα τής Χιλής

Δέν είναι η Χιλή που όρίζεται απ’ την ‘Ο-
ροσειρά των ‘Ανδεων
από την ‘Ερημο Salitre, απ’ τόν Ειρηνικόν
‘Ωκεανό, από
τό ένωμα των δύο ‘ωκεανών: είναι τ’ άνάπο-
δο. ‘Η ‘Οροσειρά
των ‘Ανδεων όρίζεται από τη Χιλή, ο Ειρη-
νικός ‘Ωκεανός

φτάνει ίσαμε τὸ χεῖλος τοῦ Aconcagua (1)
Εἶναι οἱ 2 ‘Ωκεανοὶ ποὺ σπᾶνε χίλια κομμα-
τάκια τὴν
μονοτονία τοῦ νότου. ‘Ο ποταμὸς Valdivia
εἶναι ἡ πιὸ
μεγάλῃ λίμνη τῆς Χιλῆς. ‘Η Χιλή όρίζεται
στόν Βορρά
ἀπὸ τὸ Σῶμα τῆς Πυροσβεστικῆς, στό Νό-
το ἀπὸ τὸ ‘Υπουργεῖο Παιδείας,
‘Ανατολικά ἀπὸ τὴν ‘Οροσειρά Nahuelbuta
καὶ Δυτικά
ἀπὸ τὸ κενὸ ποὺ δημιουργεῖ τὰ κύματα τῶν
‘Ωκεανῶν ποὺ εἴπαμε
παραπάνω, στό Νότο ἀπ’ τὸν Gonzale Vi-
dela (2). Στό μέσον ἔχει
μιὰ θερὰ σβουινὰ τριγυρισμένη ἀπὸ στρα-
τιῶτες, λόγιους καὶ
παπάδες ποὺ τὴ ρουφᾶν μὲ χάλκινους νερο-
σωλῆνες.

Πόσες φορές θά πρέπει νὰ τὸ πῶ!

‘Αγόρασε έντομοκτόνο
Ξεπάστρεψε τίς ἀράχνες στό ταβάνι
Καθάρισε τὰ τζάμια
Εἶναι συφοριασμένα ἀπὸ μυγόσκατα
Ξεσκόνισε τὰ ἔπιπλα
Καὶ πιὸ σπουδαῖο ἀπ’ ὅλα
Κοίτα νὰ ἐξαφανίσῃς τὰ περιστέρια:
ὅλον ἐτοῦπον τὸ καιρὸ λερώνουνε τ’ ἀμάξι!

Που διάβολο έβαλες τὰ σπέρτα;

Σημειώσεις

1. ήφαίστειο στή δυτική πλευρά τής Χιλής.
2. πολιτικός, που ένώ στην αρχή υποστή-
ριξε τούς εργάτες και αγρότες στους αγώνες
τους, όταν βρέθηκε στην κυβέρνηση, τούς
κατεδίωξε.

ΑΤΟΠΟΝ

Τὸ πορτραῖτο μου
χαμήλωσε τὸ βλέμμα του,
ἀναιδῶς μὲ οἰκτίζει...
Κι ὁμως δέν εἶναι παρὰ μιὰ εἰκόνα
φτιαγμένη σὲ φτηνὸ χάρτι
περιτυλίγματος,
οὔτε κἂν σὲ μπουσαμά
μιᾶς κάποιας ποιότητος.

(‘Απὸ τὴ σύνθεση «Οιδίπους»)

Νίκος Λίτσας